

ΧΡΙΣΤΟΣ ΤΣΟΛΑΚΗΣ (1935-2012)

Πᾶσι νόμος τὸ θανεῖν· Μοιρῶν ἄτρεπτος ἀνάγκη
τικτομένοις, ὅτε νῆσαν ἐπὶ κλωστήρσιν ἀτράκτων. (GVI,
1656)

Ο φιλολογικός κόσμος της χώρας πληροφορήθηκε, μεσούντος του θέρους (30/7/12), με βαθύτατη θλίψη, τον αδόκητο θάνατο του Χρίστου Τσολάκη διακεκριμένου φιλόλογου, γλωσσολόγου και παιδαγωγού, ομότιμου καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Διευθυντή – Προέδρου του Περιοδικού ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ, και του Συλλόγου Αποφοίτων της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Γεννημένος στη Μόρνα (Σκοτεινά) Πιερίας, μαθήτευσε στο Γυμνάσιο Κατερίνης και αποφοίτησε, ως αριστούχος, από τη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1957), με διαπρεπείς καθηγητές, μεταξύ άλλων, τους Εμμανουήλ Κριαρά, Ιωάννη Κακριδή, Λίνο Πολίτη, Νικόλαο Ανδριώτη, Απόστολο Βακαλόπουλο. Την εκπαιδευτική του σταδιοδρομία άρχισε από τα Νέα Εκπαιδευτήρια Βέροιας (1960) και στη συνέχεια διορίστηκε ως δόκιμος καθηγητής στο Γυμνάσιο Θηλέων της ίδιας πόλης. Το 1963 μετατέθηκε στο Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου παρέμεινε για είκοσι χρόνια, εκπαιδεύοντας, ως φωτισμένος δάσκαλος «φωταδιστής», γενιές μαθητών, με την επιστημονική

του κατάρτιση, το παιδαγωγικό ήθος και την τέλεια μεταδοτικότητα. Ως μικρή οφειλή των μαθητών του στο Πειραματικό Σχολείο, εκδόθηκε τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Χρίστο Λ. Τσολάκη, Ιανός 2009, με άρθρα είκοσι πανεπιστημιακών που μαθήτευσαν κοντά του. Στο διάστημα αυτό συμμετείχε στις επιτροπές του Υπουργείου Παιδείας που σχεδίασαν και πραγμάτωσαν τη γλωσσική μεταρρύθμιση, πρωτοστατώντας ενεργά στην εφαρμογή των νέων μέτρων για τη Μέση Εκπαίδευση (1976-1978). Το 1977, μετά από πρόσκληση του Σουηδικού Υπουργείου Παιδείας, μετέβη στη Στοκχόλμη και δίδαξε, για δύο χρόνια, «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» στις Παιδαγωγικές Σχολές του Malmö και της Στοκχόλμης. Παράλληλα, παρακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Κλασικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου Lund, ασχολούμενος με την επική και λυρική ποίηση και με κείμενα στη Ρωμαϊκής και Βυζαντινής εποχής. Το 1982 αναγορεύθηκε αριστούχος διδάκτωρ της Φιλοσοφίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με θέμα «Η πολυτυπία στο ρήμα της Κοινής Νεοελληνικής Γλώσσας» και, ευθύς αμέσως, επελέγη ως Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων, στην πρώτη εφαρμογή του θεσμού, πρώτος μεταξύ εκατοντάδων υποψηφίων, διορισθείς στη Δ/νση Β/θμιας Εκπ/σης Θεσσαλονίκης. Το 1986 εξελέγη ομόφωνα Επίκουρος Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής

Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και, εν συνεχεία, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών και Καθηγητής στο Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, όπου υπηρέτησε και ως Πρόεδρος. Το 1993 διετέλεσε Διευθυντής του Περιφερειακού Επιμορφωτικού Κέντρου (Π.Ε.Κ.) Θεσσαλονίκης και το 1996 Αντιπρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και Πρόεδρος του Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Δίδαξε, επίσης, στη Σχολή Επιμόρφωσης Λειτουργών Δημοτικής Εκπαίδευσης (Σ.Ε.Λ.Δ.Ε.) 1982-1989, - όπου χρημάτισε και Διευθυντής Σπουδών -, καθώς και στη Σχολή Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης, Σ.Ε.Λ.Μ.Ε. 1983-1987. Μια λαμπρή σταδιοδρομία με μοναδική προσφορά στα ελληνικά γράμματα, την παιδεία, τη γλώσσα, την έρευνα και την εκπαίδευση, γενικότερα. Το 2002 αφυπηρέτησε ως Ομότιμος Καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα με την πολυσύνθετη διδακτική του πράξη πολυσχιδής είναι και η συγγραφική του δραστηριότητα (άρθρα, μονογραφίες, συγγράμματα). Ως μέλος της επιτροπής συγγραφής διδακτικών βιβλίων για τη γλωσσική διδασκαλία στο Γυμνάσιο, με τη συνεργασία του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμόρφωσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, συνέγραψε τη Νεοελληνική Γλώσσα (Βιβλία μαθητή και καθηγητή, ΟΕΔΒ, 1983), με ομάδα επίλεκτων συναδέλφων των:

Παν. Κάνδρου, Εμ. Λανάρη, Αν. Μουμτζάκη, Διον. Τάνη και ολοκλήρωσε τη σειρά Έκθεση – Έκφραση, για το Ενιαίο Λύκειο, (ΟΕΔΒ, 2000), με τους συναδέλφους Κυριακή Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Ελένη Λόππα, Διον. Τάνη· βιβλία που αποτέλεσαν τα πρώτα εγχειρίδια στην ελληνική εκπαίδευση για τη διδασκαλία της γλώσσας και της γραπτής έκφρασης και τη διαμόρφωση πρωτοποριακών μεθόδων διδασκαλίας της, ενώ συνέβαλε, κατά τρόπο ουσιαστικό, στην αναπροσαρμογή της Μικρής Νεοελληνικής Γραμματικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη για τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.

Από το 1964 υπήρξε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και της Συντακτικής Επιτροπής του ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ, που ίδρυσε ο Ιωάννης Κακριδής, και από το 1996 Πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων και υπεύθυνος σύνταξης του περιοδικού (έχουν εκδοθεί 148 τεύχη), συνεργαζόμενος στενά με την Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων, με κοινούς στόχους και οραματισμούς και συνδεδεμένος μαζί μου με μακροχρόνια φιλία και συνεργασία. Ταυτόχρονα, ο Χ.Τ. διοργάνωσε αναρίθμητες εκδηλώσεις πολιτισμού: διαλέξεις, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, επιμορφωτικές συναντήσεις, μορφωτικές επισκέψεις, εκδρομές κ.ά. και καθιέρωσε τη, μεγάλης εμβέλειας, σειρά των πανελληνίων συνεδρίων για τη διδασκαλία της γλώσσας στη Θεσσαλονίκη. Στο πλαίσιο αυτό διεξήχθη εφέτος, με εξαιρετική επιτυχία, το Δέκατο Συνέδριο

(Θεσσαλονίκη 30 Μαρτίου – 1 Απριλίου 2012) με θέμα, «Η γλώσσα της παιδείας και των μεταρρυθμίσεων», αφιερωμένο στον Οδυσσέα Ελύτη, με τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννησή του. Ακόμη, ο Χ.Τ. διηύθυνε την εκδοτική σειρά «Παιδεία και Γλώσσα», δίδαξε ως επισκέπτης καθηγητής στο Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Παν/μίου Μακεδονίας και στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε. του Αριστοτελείου Παν/μίου και συνέβαλε, παντοιοτρόπως, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. (Το Νοέμβριο 2011 είχε προσκληθεί ως επιμορφωτής στη Νέα Υόρκη). Ο Χ.Τ. ακάματος και δραστήριος, «οτρηρός θεράπων» της εκπαίδευσης, ακαταπόνητος ως την τελευταία στιγμή της ζωής του, φιλολογική προσωπικότητα, πανελληνίως καταξιωμένη, σφράγισε ανεξίτηλα την παιδεία του τόπου μας. Οραματιστής φιλόλογος, ταλαντούχος παιδαγωγός, χαρισματικός ΔΑΣΚΑΛΟΣ, υπηρέτησε επάξια σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, προασπίζοντας με πάθος, παρρησία και μαχητικότητα τα εκπαιδευτικά θέματα ιδιαίτερα την καθιέρωση του δημοτικισμού και τη διαμόρφωση γλωσσικής συνείδησης· το κενό που αφήνει η απουσία του είναι δυσαναπλήρωτο.

Η Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων βαθύτατα συγκλονισμένη από την απώλεια του αγαπητού φίλου, εκλεκτού συναδέλφου και στενού συνεργάτη, εξέδωσε

ψηφισμα και αποφάσισε το 39 Συνέδριο της ΠΕΦ (Αθήνα 2012)
να αφιερωθεί στη μνήμη του.

Αναστάσιος Αγγ. Στέφος